

ונודרת ואוסרת פירות שבעולם עליה שלא קיבלה מכתובתה כולי –

And she vows and prohibits herself from fruits of the world that she did not receive from her כתובה, etc.

OVERVIEW

The גמרא relates an incident where a woman took a vow that the fruits of the world should be forbidden to her if she received for her כתובה more than she declared. In רש"י¹ the text reads that she forbade שבעולם כל פירות. However תוספות disagrees with this גירסא and maintains that the correct גירסא is (כל) פירות שבעולם. The discussion revolves whether a נדר which is impossible to keep is a valid נדר.

לא גרסינן כל פירות² –

The text does not read כל פירות (all the fruits); meaning that she is taking a vow which is impossible to keep. The reason that we are not 'כל פירות' גורס, is not because it is impossible to keep (and therefore it is not a valid נדר) -

דאף על גב דנדר חייל אף על דבר שאינו יכול לקיים –

For even though a vow [נדר] is effective even regarding something which he cannot fulfill, (so the נדר of כל פירות is valid); תוספות proves that a נדר is חל even if it is a דבר - שאינו יכול לקיים -

כדאמר בפרק שני דנדרים (דף טו, א) גבי קונס³ עיני בשינה –

As the משנה⁴ states in the second פרק of מסכת נדרים regarding one who says קונס my eyes from sleeping -

דפריך ואי לא יהיב שיעורא למילתיה מי שבקינן ליה עד דעבר באיסור בל יחל⁵ –

Where the גמרא asks, 'and if he does not place a limit to his vow (for how long he will not sleep) will we let him be until he transgresses the prohibition of בל יחל?!

והא אמר רבי יוחנן שבועה שלא אישן ג' ימים מכין אותו וישן לאלתר⁶ –

¹ ד"ה ונודרת.

² The reason will be explained later in this תוספות. See footnote # 15.

³ The word קונס is understood to mean as if one said, '(things) should be forbidden to me as a קרבן (is forbidden) if I ... (do this thing)'.

⁴ נדרים יד, ב.

⁵ איש כי ידר נדר וגו' לא יחל דברו (במדבר [מטות] ל, ג) states תורה.

⁶ A person cannot go three days without sleep, therefore when he makes an oath that he will not sleep for three days it is considered a שבועת שוא (an oath in vain) since he cannot fulfill it. ד"ד administers מלקות to this person since he transgressed the prohibition of a שבועת שוא and he may go to sleep immediately. This indicates that a נדר (שבועה or a) which one cannot fulfill is effective, for we administer lashes for transgressing the לאו of דברו. [Afterwards] לא יחל דברו. [However, there is no prohibition for sleeping.]

But ר' יוחנן ruled, if one took an oath that I will not sleep for three days, we administer lashes to him and he may go to sleep immediately.⁷

anticipates a difficulty with the concept that a נדר which cannot be fulfilled is nevertheless effective:

והא דנדרי הבאי מותרים⁸ כדאמר בפרק ג' דנדרים⁹ (דף כד, ב) –

And that which the משנה states in the third פרק of מסכת נדרים that exaggerated vows are permitted –

responds:

לאו משום דאסר עצמו במה שאינו יכול לקיים –

It is not permitted because he forbade himself in something which he cannot fulfill -

כגון דאמר יאסרו כל הפירות שבעולם עלי –

For instance that he said, 'all the fruits of the world should be forbidden to me אם לא ראיתי גמל פורח באויר¹⁰ ונחש כקורת בית הבד¹¹ -

if I did not see a camel flying in the air, or a snake similar to the beam of an olive press' -

אלא לפי שאין דעתו לומר ממש גמל ולא ממש כקורת בית הבד –

But rather (the reason they are מותר is) since his intention is not to say an actual camel and not actually like an olive press beam -

אלא מה שהוא טרוף בגבו מאד ומשונה משאר נחשים קורא כקורת בית הבד –

But rather a snake that has many cracks in his back and is different from other snakes; he refers to this snake that it is like an olive press beam -

וחיל גדול מאד שראה קורא כעולי מצרים –

And when he says a very large army he refers to it as an amount equal to those that went up from מצרים (i.e. six-hundred thousand people) -

ואינו אומר כן אלא להחזיק דבריו –

⁷ Therefore we cannot say the reason we are not 'כל פירות' גורס is because since it is impossible to fulfill, therefore it is not a נדר, for we see from the previous גמרא that even a נדר which is impossible to fulfill is considered a נדר and one is punished for transgressing it. We therefore must find another reason why we are not 'כל פירות' גורס.

⁸ The משנה states נדרים כב, in משנה כב, and in a later (כד, ב) it explains what is נדרי הבאי, stating; נדרי הבאי אמר קונם אם לא ראיתי בדרך הזה כעולי מצרים אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד; הבאי, stating;

⁹ Seemingly the reason נדרי הבאי are permitted is since it is impossible to fulfill, therefore we say that it was never חל. This seems to contradict what תוספות previously said that a נדר is חל even by something which is לקיים.

¹⁰ The מהרש"א states that this phrase גמל פורח באויר is not appropriate here.

¹¹ It may seem that the reason it is not חל is because since he obviously did not see what he said he did, and as a result he will be אסור בכל הפירות שבעולם, which he cannot live with, therefore it is not חל. This seemingly proves that a נדר שא"א לקיים is not effective. תוספות rejects this.

And he is not saying these things seriously; but only to maintain what he says that he saw something unusual and he is exaggerating to impress the truth of what he saw.¹²

שבועות הבאי and נדרי הבאי differentiates between תוספות

ודוקא שבועות הבאי אסור מדרבנן דהחמירו משום דכתיב בה¹³ לא ינקא –

And it is only specifically regarding שבועות הבאי which are אסור מדרבנן, for the ה' (לא ינקא) it is written because by שבועה than by נדר, were stricter by רבנן will not cleanse the sin of שוא (שבועת שוא) –

אבל נדרי הבאי ואפילו לא אמר כל הפירות אלא אסר עליה חד פירא שרי בנדר –

However regarding נדרי הבאי, and even where he did not say all the פירות should be אסור for me (א"א לקיים) but rather he forbade upon himself one fruit (מקיים), nevertheless it will be permitted by נדרי הבאי –

ואין חילוק בין כל פירות ובין חד פירא –

And there is no difference between all fruits or one fruit.

In summation: תוספות explains that נדרי הבאי are מותר, not because it is א"א לקיים (for a נדר even if it is א"א לקיים is a valid נדר), but rather since it is assumed that he did not mean literally what he said (he was merely exaggerating).

Seemingly we can be גורס 'כל פירות', since the נדר is חל even if it was for a לקיים –

מכל מקום הכא לא גרסינן כל פירות –

Nevertheless here we are not גורס 'כל פירות'. תוספות explains –

דאף על פי שעוברת לאלתר בבל יחל אם קבלה מכתובתה –

For even though she immediately transgresses the חל if she did receive payment from her כתובה, so seemingly this should be a deterrent, nevertheless –

כיון דמשם ואילך לא מיתסרא כדאמר¹⁴ מכין אותו וישן לאלתר –

Since that from that point (when she is immediately עובר בל יחל) onward she is not forbidden in כל פירות as the גמרא stated that we administer lashes and he may go to sleep immediately, therefore –

אינה חוששת¹⁵ הואיל ואינה עומדת באיסור כל ימיה כדמפרש¹⁶ בסמוך¹⁷ –

¹² In any event the reason why these נדרי הבאי are ineffective is not because he was א"א לקיים, but rather he did not mean what he saying to be taken literally.

¹³ The תורה (in [יתרן] כ, ז) writes: לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא פי לא ינקא ה' את אשר ישא את שמו לשוא.

¹⁴ See footnote # 6.

¹⁵ Therefore ביד"ד will not accept her vow, for she is not concerned for a one time איסור. However if she is מדיר on something which is אפשר לקיים (such as one פירי), then since she is forever forbidden to have this פירי. This is considered a sufficient deterrent.

¹⁶ The כדאפרש רש"י amends this to כדאפרש.

¹⁷ See on the אבל ד"ה תוס' ב' עמוד.

She is not concerned by making this vow (untruthfully), since she will not remain with this prohibition forever as תוספות explains shortly.

asks: תוספות

ואם תאמר¹⁸ בפרק בתרא דנדרים (דף פט, ב) דאמר ההוא גברא דאמר –

And if you will say; in the last פרק of מסכת נדרים where the גמרא states, ‘there was this person who said -

תיתסר הנאות דעלמא עלי אי נסיבנא איתתא עד דלא תנינא הלכתא כולי –

‘if I marry a woman before I study the laws, etc. then all pleasures of the world should be forbidden to me’ -

ואתא רב אחא ושבשיה ואנסביה איתתא¹⁹ ושרקיה טינא כדי שלא יהנה מן העולם²⁰ –

And רב אחא came and fooled him and had him marry a woman and smeared lime over him in order he should not benefit from the world. This concludes the citation from the גמרא. תוספות concludes his question -

מה מועיל מאי דשרקיה דכי אנסביה מיד עבר כיון שאין יכול בסוף לקיים²¹ –

What did smearing his face accomplish, for as soon as he married he immediately transgressed the בל יחל, since he cannot ultimately keep his vow?!

answers: תוספות

ויש לומר דדוקא בשעה שנודר אם אי אפשר לו לקיים עובר לאלתר²² –

And one can say; he transgresses לא יחל immediately only if at the time of the נדר, he cannot keep it -

אבל התם בשעה שנדר היה יכול לקיים דאפשר לו שלא ישא –

However there (by רב אחא), when he made the נדר it was possible for him to keep it, for it is possible that he should not marry a woman, therefore -

אף על גב דכי אנסביה אין יכול לקיים אינו עובר לאלתר עד שיהנה:

Even though once he married he cannot keep the נדר, nevertheless he does not transgress the לאו of בל יחל until he actually benefits.

SUMMARY

A נדר which one cannot fulfill is a valid נדר to the extent that he receives מלקות for

¹⁸ See ‘Thinking it over’.

¹⁹ רב אחא wanted to bring this person to חסדא in order to repeal his vow. However it was necessary that the vow take effect before it can be repealed, עיי"ש.

²⁰ He could not even wear clothes for he is deriving benefit from the עולם.

²¹ לא יחל of לאו he immediately transgresses the א"א לקיים which is נדר if one makes a נדר taught us previously that תוספות.

²² This would have the case here had she said שבעולם or כל פירות שבעולם in the case of אישן.

נדרים הבאי. However he is immediately permitted in what he forbade himself. בל יחל are permitted because he is exaggerating (however שבועות הבאי are prohibited, since the תורה writes לא ינקה, the חכמים were מחמיר). בי"ד will not accept a לקיים as an assurance (since people are not that concerned of transgressing a one time (איסור); they are concerned for a continuing prohibition.

THINKING IT OVER

1. asks regarding the conduct of רב אחא that the שרקיה בטינא was of no avail since he was עובר מיד. Seemingly this question is not relevant to our discussion; should have asked that question in נדרים but not here!²³

2. Can we distinguish between the נדר of שלא אישן (where מיד אישן) and the נדר of וכו' עלי וכו'? In the case of שלא אישן he must fall asleep (within three days), therefore מיד אישן; however concerning כל פירות שבועול it is not inevitable that he must eat, he can die of hunger and still keep the נדר!²⁴

²³ See רש"י and מהרש"א הארוך.

²⁴ See אמ"ה # 154.